

BEGINSELEN

PARTIJ VAN DE ARBEID

CONCEPT-MANIFEST

1 MEI 2004

Wouter Bos / Ruud Koole (voorzitters)

Mark Bovens

René Cuperus

Guusje ter Horst

Bertus Mulder

Monika Sie Dhian Ho

Coen Teulings

1 mei 2004

Beste partijgenoten.

Hierbij treft u het concept-beginselmanifest aan van de Partij van de Arbeid. Voor wie het oude programma uit 1977 nog voor ogen heeft: dit manifest is anders. Dat was ook de bedoeling. Conform het besluit van het partijcongres van december 2003 heeft de commissie die dit concept heeft opgesteld gestreefd naar een bondig manifest, dat in toegankelijke taal is geschreven.

In dit concept-beginselmanifest worden sociaal-democratische waarden en idealen beschreven en toegepast op verschillende belangrijke terreinen waarop politiek handelen gewenst is. Hiermee wordt aangesloten bij de traditie van de sociaal-democratie en wordt tevens een toekomstperspectief geschetst.

Met dit manifest geven we in algemene termen aan wat ons als sociaal-democraten bindt. Voorop staat de overtuiging dat het mogelijk is om door politiek handelen een betere wereld dichterbij te brengen. Een betere wereld met minder ongelijkheid en uitsluiting en meer ontplooiingsmogelijkheden voor mannen en vrouwen, van welke komaf dan ook. Daarbij is het bieden van gelijke kansen niet genoeg. Wij willen werken aan een fatsoenlijk bestaan voor iedereen en aan solidariteit tussen arm en rijk, jong en oud, binnen en buiten Nederland. Wij leggen ons niet neer bij het recht van de sterkste en koppelen aan macht steeds weer tegenmacht; of het nu gaat om politieke macht of economische macht. Wij kiezen voor evenwicht tussen rechten en plichten, overheid en markt, emancipatie en solidariteit.

De commissie heeft kennis genomen van de vorige beginselprogramma's en van de suggesties van velen in de partij die gevraagd en ongevraagd tot ons kwamen. Zij heeft bovendien gebruikt gemaakt van vele doorwrochte analyses over maatschappelijke ontwikkelingen gedurende de laatste decennia die binnen en buiten de partij voorradig zijn. Zij heeft er niet voor gekozen om in dit bondige manifest een uitvoerige maatschappij-analyse op te nemen, ook al is daar wel gebruik van gemaakt. Zij heeft evenmin van het beginselmanifest een verkiezingsprogramma willen maken. Het beginsel-manifest beoogt daarentegen de ontwikkelingen in het sociaal-democratisch denken vast te leggen en tegelijk richting en inspiratie te bieden voor toekomstig politiek optreden.

Het beginselmanifest bevat de kern van het gedachtegoed van de PvdA. De schil daar omheen wordt gevormd door fundamentele plaatsbepalingen op specifieke terreinen, zoals de projectgroep onder voorzitterschap van Schelto Patijn dat onlangs gedaan heeft op het gebied van Immigratie en Integratie. Andere projectgroepen zullen dat op andere terreinen doen. Daar omheen zit een tweede schil van verkiezingsprogramma's, waarin concrete beleidsvoornemens zijn opgenomen op lokaal, provinciaal, nationaal en Europees niveau. Een derde schil staat voor de standpunten die vrijwel dagelijks door onze bestuurders en vertegenwoordigers worden ingenomen in het actuele politieke debat.

Op basis van dit concept-manifest kan de discussie in de partij verder worden gevoerd. De inzichten die dat debat oplevert kunnen tot aanpassingen van de tekst leiden, tot een nadere toelichting of tot beide. Partijleden kunnen hun commentaar tot 1 augustus 2004 aan de commissie sturen (Beginselencommissie PvdA, Postbus 1310 1000 BH Amsterdam; e-mail: beginselelen@pvda.nl; of via de website: www.pvda.nl). In het vroege najaar van 2004 wordt een definitief concept opgesteld dat op het partijcongres in december 2004 wordt besproken en vastgesteld.

Namens de commissie
De voorzitters

Wouter Bos
Ruud Koole

BEGINSELEN

PARTIJ VAN DE ARBEID

CONCEPT-MANIFEST

1 MEI 2004

Wouter Bos / Ruud Koole (voorzitters)

Mark Bovens

René Cuperus

Guusje ter Horst

Bertus Mulder

Monika Sie Dhian Ho

Coen Teulings

Dank!

De beginselen-commissie is erkentelijk voor de inbreng van vele partijgenoten tijdens deze eerste fase van de opstelling van een nieuw beginselmanifest. Deze inbreng varieerde van persoonlijke beginselprogramma's op de website van de PvdA en doorwrochte geschreven analyses van deskundige partijgenoten, via commentaren van organisaties als de Landelijke Adviesgroep Ouderenbeleid en de Jonge Socialisten, tot uitgebreide suggesties van afdelingen als die in Den Haag, Leiden en Amsterdam-Oud-Zuid. Ook waren de discussies op de regionale ledenbijeenkomsten in Leiden, Nijmegen, Roermond en Leeuwarden en op het Politiek Forum in Rotterdam in april 2004 behulpzaam om de gedachtevorming binnen de commissie verder aan te scherpen.

Wij zeggen tevens dank aan de personen die op ons verzoek tot gesprekken met de commissie bereid waren: Anita Andriessen, Theo Beckers, Jos de Beus, Ulrike Bouman-Clasen, Erik van Bruggen, Paul Dekker, Paul Depla, Sjoerd Hauptmeijer, Jaap Hurman-Sobczak, Paul Kalma, Bob Kassenaar, Marijke Kingma-Geutskens, Frans Leijnse, Klaas Meijer, Dick Pels, Raoul Schildmeijer, Jeanette Sonneveldt, Reinhard Spronk, Bart Tromp, Wietske ter Veld, Marianne Wittebol, Willem Witteveen en Rutger Zwart.

Tot slot is de commissie veel dank verschuldigd aan Michael Juffermans, die als ambtelijk secretaris van de commissie optrad.

1. Wat beweegt ons?

Politiek doet er toe. De Partij van de Arbeid wil mensen perspectief bieden op een betere toekomst. Gezamenlijke inspanning werkt. Dat heeft de sociaal-democratie in het verleden bewezen en daar staan we nog steeds voor. Armoede is te bestrijden. Uitsluiting en onderdrukking zijn niet onvermijdelijk. Vrede is geen toevalligheid. Veiligheid valt te organiseren. Emancipatie is geen voorrecht voor enkelen. Werknemersrechten zijn niet vanzelf tot stand gekomen.

Mensen verdienen kansen. Wij willen mensen kansen geven om het beste uit zichzelf naar boven te halen. Uiteraard, mensen zijn vooral zelf verantwoordelijk voor hun eigen toekomst. Maar de uitgangspunten zijn ongelijk en de risico's zijn voor velen groot. Alleen maar kansen bieden, zelfs gelijke kansen, is dus onvoldoende. Mensen hebben ook recht op zekerheid. De zekerheid dat essentiële voorzieningen voor iedereen toegankelijk zijn. De zekerheid dat je bij pech en tegenslag niet aan je lot wordt overgelaten. De zekerheid dat iedereen recht heeft op een fatsoenlijk bestaan.

Macht vraagt tegenmacht. Wij leggen ons niet neer bij het recht van de sterkste of de rijkste. Zo is bedrijvigheid een motor van emancipatie, welvaart en vooruitgang. Maar markten en prijzen weerspiegelen op gebrekkige wijze de belangen van volgende generaties, zijn slechts moeizaam in staat de waarde van natuur en milieu tot uitdrukking te brengen. Ze kunnen drempels opwerpen waar toegankelijkheid de norm moet zijn. Macht vraagt dus tegenmacht.

Politiek begint bij mensen. Mensen hebben tal van nieuwe manieren gevonden en gekregen om invloed op hun omgeving en hun toekomst uit te oefenen: als Nederlanders en als Europees burger, als consument, als buurtbewoner, op het werk, als vrijwilliger. Wij staan voor een politiek die mensen langs al deze wegen aanspreekt en organiseert om verantwoordelijkheid te nemen; niet alleen voor de eigen toekomst maar ook voor die van de maatschappij als geheel.

2. Waar staan wij?

Blijvende idealen in een veranderende wereld. Modernisering en mondialisering definiëren in hoge mate de wereld waarin wij onze idealen willen verwezenlijken. Nieuwe ongelijkheden manifesteren zich tussen en binnen landen: omvangrijk, heftig en niet altijd voorspelbaar. De verwerving, het bezit en de verbetering van kennis is voor zowel afzonderlijke individuen als hele economieën een steeds belangrijker manier om overeind te blijven in een snel veranderende wereld. In zo'n hectische wereld blijken traditionele interventies, zwaar leunend op nationale arrangementen en een centrale overheid steeds kwetsbaarder geworden.

De solidariteit staat onder druk. De emancipatie heeft al veel bereikt. Eén gevolg daarvan is een omvangrijke doch heterogene *middenklasse*. Zij is de voornaamste betaler van de solidariteit maar is zelf ook heel gevoelig voor tegenspoed. Onder *lager opgeleiden* zien we steeds hardnekkiger achterstanden. *Nieuwkomers* vinden soms

maar moeizaam een plek in de maatschappij. De zorgen van deze drie groepen lopen ver uiteen. Dat maakt de organisatie van solidariteit uitdagender dan ooit tevoren.

Toch is het juist deze uitdaging die mensen met verschillende levensbeschouwingen, van verschillende generaties, met verschillende achtergronden en uit verschillende landen steeds weer in de sociaal-democratische beweging bijeen brengt.

Wij geven vooruitgang, emancipatie, vrijheid en gelijke kansen niet alleen vorm, maar ook inhoud. De sociaal-democratie onderscheidt zich daarin van het (neo-)liberalisme. Naast het recht om vrij te zijn zetten wij voor iedereen de kans om iets van die vrijheid te maken. Wij pleiten dan ook voor herverdeling van kansen en middelen om gelijkere uitgangspunten te scheppen en voor solidariteit om iedereen een fatsoenlijk bestaan te geven; binnen en buiten Nederland. Wij willen een inbedding en inperking van het marktmechanisme, om toegankelijkheid van essentiële voorzieningen te waarborgen en om belangrijke delen van het leven vrij te houden van commercie.

Wij geven gemeenschapsvorming, maatschappelijke samenhang en publieke moraal betekenis zonder paternalisme of benepenheid. Dat onderscheidt de sociaal-democratie van het (neo-) conservatisme. Wij pleiten voor een actief burgerschap waarin rechten en plichten in balans zijn, voor een ontspannen samenleving waarin mannen én vrouwen keuzes hebben rond arbeid, zorg, leren en vrijwilligerswerk. Wij verdedigen een vrijzinnige moraal waarin vanzelfsprekend ruimte en waardering is voor verschillende levensbeschouwingen en culturen.

3. Wat willen wij?

3.1 Veel landen, één wereld

Wij willen een rechtvaardige en duurzame mondialisering. Uitsluiting en uitbuiting moeten allereerst worden gekeerd door handelsbarrières af te breken en ontwikkelingslanden een eerlijke deelname in de wereldeconomie te gunnen. Wij spreken de ontwikkelingslanden ook aan op een eigen inspanning: het ontwikkelen van goed bestuur, het tot stand brengen van een democratische rechtsstaat, het bestrijden van corruptie en de bevordering van interne herverdeling. Maar internationale solidariteit betekent ook gerichte armoedebestrijding en emancipatie van kwetsbare groepen. Duurzame mondialisering vereist dat we investeren in duurzame groei en beschermen wat kwetsbaar is. De politiek beperkt zich hier niet tot de traditionele nationale en internationale fora. Ook verantwoord gedrag van consumenten en bedrijven moet bevorderd worden.

Wij streven naar een wereld waarin recht sterker is dan macht. Multilaterale kaders zoals de Verenigde Naties, moeten worden versterkt en gedemocratiseerd. Dat is de enige manier om te voorkomen dat het recht van de sterkste heerst in de internationale politiek. Internationale druk is nodig opdat alle landen zich aansluiten bij deze kaders. Rechtsontwikkeling binnen de Verenigde Naties moet ertoe bijdragen dat de rechten van de mens en de beginselen van de democratie en de rechtsstaat wereldwijd worden erkend, uitgeoefend en toegepast. Daarbij is een effectief geweldsinstrument nodig om de internationale rechtsorde te verdedigen en herstellen als blijkt dat vreedzame

initiatieven tekort schieten; militaire interventie heeft een volkenrechtelijk mandaat nodig. Ook terrorisme en de oorzaken van het terrorisme dienen op basis van hechte internationale samenwerking te worden aangepakt.

Wij zijn voor een open Europese Unie die meer is dan een vrije markt. Wij willen een Unie die open staat voor Europese landen die dezelfde democratische waarden delen en die bereid zijn tot vergaande samenwerking om gemeenschappelijke problemen op te lossen. Wij onderschrijven het Europese beschavingsideaal dat nationale verscheidenheid aanmoedigt maar agressief nationalisme ontmoedigt. De Europese Unie moet een ruimte ordenen waarin staten vreedzaam samenwerken en concurreren en waarin volkeren hun cultuur tot bloei brengen door middel van open omgangsvormen en betrekkingen.

Hieruit blijkt dat onze ambitie breder is dan de Economische en Monetaire Unie. Wij streven ook in Europa naar duurzame groei, toegankelijke sociale voorzieningen en bestrijding van grensoverschrijdende criminaliteit. Het bondgenootschap tussen Europa en de Verenigde Staten is cruciaal voor de internationale veiligheid. Europa dient daarbinnen te werken aan een grotere politieke en militaire eenheid

Wij willen een selectief, slagvaardig en democratisch Europa. Een *selectief* Europa vereist dat alleen die problemen die we niet goed in eigen land kunnen oplossen, door Europa moeten worden opgepakt. Een *slagvaardig* Europa vraagt acceptatie van meerderheidsbeslissingen en flexibiliteit van samenwerkingsvormen. Een *democratisch* Europa vergt versterking van zowel nationale parlementen als het Europese parlement en vereist bovendien dat politieke in plaats van technische fora beslissen over essentiële maatschappelijke vraagstukken.

3.2 Veel kansen, één zekerheid

Iedereen heeft recht op een fatsoenlijk bestaan. Wij willen mensen in een onzekere wereld, vol kansen op succes en kansen op falen, de zekerheid bieden dat tegenslag niet betekent dat je aan de kant komt te staan. Een fatsoenlijk bestaan is het minste waar mensen van op aan moeten kunnen. Het gaat ons daarbij niet alleen om een voldoende inkomen maar ook om onderwijs, zorg en huisvesting, de bescherming tegen criminaliteit en terreur en de mogelijkheid om als volwaardig burger mee te doen aan publieke besluitvorming.

Wij willen mensen kansen geven om het beste uit zichzelf naar boven te halen. Onderwijs en opleiding vormen het kloppend hart van de sociaal-democratische ambitie. In de kennissamenleving is onderwijs niet alleen onmisbaar voor emancipatie en burgerschap maar ook voor welvaart en ondernemerschap.

Wij willen investeren in mensen. De kennissamenleving biedt niet louter kansen. Er zijn ook grote risico's en onzekerheden. Met name lager opgeleiden blijken kwetsbaar voor het feit dat kennis snel verouderd en achterstanden hardnekkig kunnen zijn. Mensen zullen sneller geneigd zijn kansen te pakken en risico's te nemen als ze weten dat ze niet aan hun lot worden overgelaten. Wij willen daarom *ruimte* bieden aan mensen die met hun kennis en vaardigheden de welvaart van ons allemaal kunnen vergroten; *zekerheid* aan mensen die het goed gaat maar zich verzekerd willen weten tegen pech of tegenslag; *bescherming* aan hen die wel willen maar niet kunnen; en

perspectief voor hen die met een extra inspanning en een steuntje in de rug van ons allemaal weer aan kunnen haken.

Iedere macht vereist tegenmacht, ook economische macht. De ondernemingsgewijze productie is een voorname motor van innovatie, welvaart en werkgelegenheid. Maar economische macht kan ook schade doen, als ze geconcentreerd wordt, als verantwoording en controle ontbreken of als de tegenkrachten zwak zijn. Wij kiezen voor de consument en tegen machtsconcentraties. Ondernemerschap en bedrijvigheid richten zich sneller naar de belangen van kapitaal en kapitaalverschaffers dan naar de belangen van werknemers, natuur en milieu en latere generaties. Wij willen ook hen een stem geven. Deze bredere maatschappelijke verantwoordelijkheid van bedrijven moet worden aangemoedigd en mag worden afgedwongen.

Wij kiezen voor solidariteit en duurzaamheid. Wij willen dat zoveel mogelijk mensen op eigen benen kunnen staan en dat niemand aan zijn lot wordt overgelaten. Sociale rechtvaardigheid vraagt om een goed stelsel van sociale zekerheid, gericht op bescherming én activering.

Solidariteit is niet alleen een kwestie van hoe de lasten moeten worden verdeeld tussen (kans)rijk en (kans)arm, maar ook tussen jongeren en ouderen. Lusten en lasten moeten ook voor volgende generaties in evenwicht zijn. Dat geldt dus ook voor de vraag hoe wij de aarde achterlaten voor onze kinderen. Solidariteit vereist daarom duurzaamheid. Wij kiezen voor een innovatieve economie waarin een duurzaam gebruik van ruimte, energie en grondstoffen voorop staat.

Publieke voorzieningen moeten uitblinken door toegankelijkheid, kwaliteit, fatsoen en wederkerigheid. Publieke belangen moeten worden geborgd. De politiek is daarvoor verantwoordelijk; dat is een principekwestie. Wie vervolgens de voorzieningen aanbiedt is geen principekwestie. Als dat via de markt beter kan, moet het aanbod via de markt lopen. Als het via de overheid beter kan, moet de overheid dit doen.

Toegankelijkheid zal daarbij vaak het belangrijkste publieke belang zijn, omdat geld niet mag domineren waar andere overwegingen maatgevend moeten zijn. Bij de toegang tot het onderwijs gaat het immers allereerst om talent of de afwezigheid daarvan, bij het krijgen van zorg gaat het om de vraag wie ziek is of gezond. Wij willen dat iedereen zich verbonden voelt met de publieke voorzieningen en daaraan ook bereid is bij te dragen. Dat lukt alleen door de belastingbetaler *kwaliteit* te bieden. *Fatsoen* betekent vooral dat afhankelijkheid van en vernedering door anonieme bureaucratieën moet worden tegengegaan. Tenslotte mag een maatschappij die investeert in haar burgers rekenen op *wederkerigheid*; zij moet alert zijn op oneigenlijk gebruik en misbruik en moet haar burgers aanspreken op eigen verantwoordelijkheid, fatsoen en zorgvuldigheid.

3.3 Veel mensen, één maatschappij

Samenleven vraagt een inspanning van iedereen. Wij omhelzen de dynamiek, het innovatievermogen en de sterk toegenomen mogelijkheden van individuele variatie in levensstijlen in onze moderne maatschappij. Maar zo'n gevarieerde wereld stelt hoge eisen aan de inschikkelijkheid van mensen. We verwachten van iedereen de bereidheid tot respectvolle omgang met anderen in het publieke domein. Crimineel en asociaal gedrag in de openbare ruimte, racisme en discriminatie, misbruik van

sociale voorzieningen en belastingontduiking ondermijnen de maatschappelijke solidariteit en dienen derhalve sterk te worden bestreden.

De maatschappij draait op arbeid. Betaalde arbeid vormt de primaire bron van zelfstandig inkomen en is voor veel mensen de basis voor (zelf)respect. Met hun werk leveren veel mensen ook een bijdrage aan de samenleving. De kwaliteit van de arbeid en zeggenschap over arbeidsverhoudingen zijn daarbij essentieel. De organisatie van werknemers binnen en buiten de onderneming verdient waardering en ondersteuning. Hoe belangrijk ook, betaalde arbeid is niet alles. Zorg voor elkaar, vrijwilligerswerk en deelname aan het verenigingsleven zijn van groot belang voor onderling vertrouwen en sociale betrokkenheid. Zij zijn bovendien een leerschool voor democratisch burgerschap en tolerantie. Mannen en vrouwen moeten arbeid, zorg en levenlang-leren zo kunnen organiseren dat ze ook ruimte hebben voor zichzelf, hun familieleden en vrienden, voor ontspanning en maatschappelijke activiteiten.

Geen samenhang zonder goed onderwijs. Ook een moderne maatschappij met steeds meer zelfredzame en geëmancipeerde burgers heeft gedeelde oriëntaties nodig. Naast opvoeding zijn daarbij kunst, cultuur en vooral goed onderwijs onmisbaar. Daar immers wordt begrip en respect voor anderen aangeleerd en dagelijks in de praktijk gebracht. In het onderwijs wordt een besef van een gemeenschappelijke geschiedenis en een gemeenschappelijke toekomst gecreëerd; daar kunnen beginselen van burgerschap worden bijgebracht. In het onderwijs vinden kinderen ook de mogelijkheden om eventuele van huis uit meegekregen beperkingen te ontstijgen.

Meer samenhang vraagt om minder ongelijkheid. Onoverbrugbare verschillen in status, macht en inkomen zijn onacceptabel. Daarom bestrijden wij armoede, uitsluiting en achterstand en zijn wij voor ‘eerlijk delen’ en ‘sterkste schouders, zwaarste lasten’ in tijden van voor- en tegenspoed.

Integratie moet. Nederland is een immigratieland geworden. Een open, internationaal georiënteerde economie en cultuur als de Nederlandse kan zich ook niet anders veroorloven. In zo’n samenleving moeten emancipatie en participatie centraal staan. Dat gaat niet samen met vrijblijvendheid. Het vergt selectieve migratie, stevige integratie en een inspanning van alle burgers. Onderling contact tussen burgers uit verschillende etnische gemeenschappen is in de immigratiesamenleving van groot belang.

Geen enkele maatschappij heeft een ongelimiteerd absorptievermogen. Daarom mogen aan migranten eisen worden gesteld bij hun toelating, met uitzondering van asielmigranten. Tegenover inburgeringsvereisten staat dat immigranten, net als andere burgers, mogen rekenen op vrijwaring van discriminatie en op een respectvolle behandeling van culturele en religieuze uitingen die vallen binnen de grenzen van de democratische rechtsstaat

3.4 Veel meningen, één mandaat

De democratische rechtsstaat begint en eindigt bij burgers. Alle politieke machtsuitoefening dient daarom uiteindelijk gebaseerd te zijn op een mandaat van kiezers. In een democratische rechtsstaat kan bovendien geen publieke macht worden uitgeoefend zonder publieke verantwoording. Ook hier vraagt macht om tegenmacht,

zowel in Nederland als in Europa. De grondrechten, rechtsbescherming en openbaarheid van bestuur bepalen de grenzen van het overheidsoptreden.

Actieve burgers vormen de spil van de democratie. Steeds vaker zijn burgers in staat om zich zelfstandig te organiseren, te manifesteren en langs nieuwe wegen te bouwen aan de maatschappij. Deze nieuwe vormen van participatie en consultatie kunnen de democratie versterken. Sommige burgers hebben daartoe echter meer mogelijkheden dan anderen. Om te voorkomen dat de rijkste en best georganiseerde belangen een onevenredige invloed hebben in de politiek dient het beginsel van *one person one vote* de basis te blijven voor elke vorm van politieke machtsuitoefening.

Geen macht zonder verantwoording. Steeds meer politieke macht wordt zonder directe betrokkenheid van de vertegenwoordigende democratie uitgeoefend: door ambtenaren, door beroepsorganisaties en belangengroepen, door woningbouwcorporaties en schoolbesturen, en door niet-gouvernementele organisaties en internationale instellingen. Hoewel dit soms een manifestatie is van de moderne burger die op nieuwe manieren zijn weg zoekt, moet diezelfde burger te allen tijden de zekerheid hebben dat de eisen van evenredige belangenbehartiging en openbaarheid gewaarborgd zijn. Volksvertegenwoordigingen hebben daarbij een centrale rol, door de publieke verantwoording zelf ter hand te nemen of door er op toe te zien dat dit elders plaats vindt.

Het bestuur is van de burgers. Wij willen de democratie bevorderen en versterken. In een grootschalige samenleving staat de representatieve democratie, met (volks)vertegenwoordiging en bestuur op verschillende niveaus, daarbij noodzakelijkerwijze centraal. Uitgangspunt is een zo lokaal mogelijk bestuur en een zo lokaal mogelijke vertegenwoordiging. De bewijslast voor grootschaliger bestuur en vertegenwoordiging ligt bij de voorstanders.

Politiek kan voor veel mensen het verschil betekenen tussen een fatsoenlijk bestaan of een leven in de marge. De sociaal-democratie is daarom bij uitstek een politieke beweging. Wij zijn ervan overtuigd dat politiek handelen door actieve burgers een betere wereld daadwerkelijk dichterbij kan brengen.

De Partij van de Arbeid wil iedereen die zich hierdoor aangesproken voelt, organiseren en inspireren en hen een plek bieden van waaruit zij zich, binnen en buiten de politiek maar altijd langs democratische weg, voor deze idealen in kunnen zetten.
